

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO

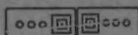
LETO XIII.

SUŠEC 1912.

ŠT. 3.

Vsebina:

1. <i>Fran Žgur: Zarje rumene</i> . . . . . Pesem	49
2. <i>Sušec. Vinjeta</i>	50
3. <i>Marica Bartol-Nadliškova: Vladkov vrabček</i> . Povest	50
4. <i>Fran Žgur: Vitez</i> . Pesem	52
5. <i>Potokarjevi otroci</i> . Podoba	53
6. <i>Cvetko Gorjančev: Pomladna</i> . Pesem	53
7. <i>Andrej Rapè: Umrl je</i> . Povest	54
8. <i>Cvetko Gorjančev: Molitev</i> . Pesem	56
9. <i>Jos Vandot: Desetnica</i> . Planinska pripovedka	57
10. <i>Ludovik Černej: Dr. Pavel Turner</i> . Življenjepisna črtica s podobo	61
11. <i>Kužek se uči branja</i> . Podoba	63
12. <i>Fran Košir: O dveh bratih</i> . Narodna pripovedka iz Dravinjske doline	64
13. <i>K. Andrejev: Bajki starega hrasta</i>	65
14. <i>Cvetko Gorjančev: Voznikova pesem</i> . Pesem.	64
15. <i>Cvetko Gorjančev: Pesem o sreči</i>	67
16. <i>Ivo Trošt: Muca Sladkosneda</i> . Povest	67
17. <i>Fran Žgur: Kdo je zlate volje?</i> Pesem	68
18. <i>Pouk in zabava: Fr. Rojec: Zastavica v podobah</i> . — Rešitev in rešilci. — Godci. Berač Tomaž. — Kotiček gospoda Doropoljskega	69
Kotičkove risbe.	72

Listnica uredništva.

L. Ő. v G.: Spomine na svojo mamico le pošljite! P. F.: „Palčki“ prihodnjič.

Slovensko Abecedo

za ženska ročna dela

priporoča Milena Kiferle, učiteljica ženskih ročnih del
v Ljubljani, Dolenjska cesta 21.

„Zvonček“ izhaja 1. dne vsakega meseca ter stane vse leto 5 K, pol leta 2 K 50 h, četrt leta 1 K 25 h.

Izdajatelj, upravnik in odgovoren urednik: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Engelbert Gangl**, učitelj v Idriji.

Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA
SLOVENSKO MLADINO

Štev. 3.

V Ljubljani, 1. sušca 1912.

Leto XIII.

Zarje rumene . . .

Zarje rumene,
trate zelene —
kdo bi ne pel?

V grmu tam, viš ga,
pesemco žvižga
kos že vesel.

Suknjica črna,
pesem srebrna,
zlat mu je kljun;

poje, ne vpraša,
kaj mu donaša
pesem, baržun . . .

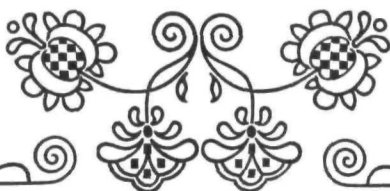
Glej, na vrbinje
mačic stopinje
mehko gredó

Ta zagonetka —
gleda jih cvetka:
kdaj in kako? —

Ptička vesela,
duša zletela
v zarje vihar;

zarje rumene,
trate zelene,
solnce — naš car!

Fran Žgur.

MARICA BARTOL-NADLIŠKOVA:

Vladkov vrabček.

kolo osme ure zjutraj je bilo. Iz vseh stranskih ulic z desne in leve so prihajali otroci na eno glavnih ulic, ki je bila dolga, dolga in široka. Ob nji so stale lepe in ponosne hiše, sredi njih tam zdolaj je pa stala lepa visoka šola.

Solnce se je veselo smejalo in se poredno poigravalo v šipah, ki so se odpirale, da bi v stanovanja prišel čist, zdrav zrak mladega jutra.

Vse se je zdelo tako veselo razpoloženo; odrasli ljudje so hiteli veselega obraza po svojih opravilih, otroci s torbami na hrbtu ali na roki so kar poskakovali, da, celo živali, ki so se čez noč odpočile od trdega dela, so se zdele vesele lepega jutra.

Tuintam je veselo zarezgetal konj, ki mu je mimo vozeči osel krepko in glasno odgovarjal s svojim i-a.

Vrabci so prešerno skakali po ulicah, brskali in si iskali hrane, ko se je pa približal voz ali tramvaj, tedaj so naglo odleteli, toda le za hip, takoj so bili zopet na delu.

Dol po široki ulici je prišel ali pravzaprav priskakal osemletni Vladko Grigorevič, ki je bil suh in bled, a njegove velike, črne oči so bile vkljub temu vesele in so radostno zrle v mlado, lepo jutro.

Kar pridrdra mimo njega koleselj, ki je bil vanj vprežen mal, lep in čil konjiček, vodil pa ga je mlad gospod.

Nagloma odskoči voz malo v stran, zakaj gospod je z vso silo zadrževal konja.

„Hej, fant!“ zakliče gospod Vladku, „glej tu-le malega vrabca, ki ne more zleteti, vlovi ga!“

Deček ni vedel, ali sanja, ali je res; pogledal je prav debelo gospoda v kočiji, potem šele proti tlom.

„Daj no, da ga ne povozim!“ je zaklical gospod še enkrat in le s težavo zadrževal konjiča, ki se je iz nestrpnosti vzpenjal na zadnjih nogah. Malo, le malo je vrabček odskakoval pred lovečim ga Vladkom, ki ga je ves srečen, ne verujoč svojim očem, kmalu prijel.

Ogledal si ga je, pritisnil k licu mehko živalco, potem narahlo zavil v robec in nesel proti šoli.

Veselo se je nasmehnil dobri, usmiljeni gospod ter malemu učencu zaklical zbogom! Vladko Grigorevič pa je imel preveč vtopljene misli v svoj plen, zato ni prijaznemu gospodu niti odgovoril.

Bil je strasten ljubitelj živalc. Metuljev si je nabral že dve veliki škatli in dasi je bil šele v drugem razredu, je poznal vse po imenu. Oče mu je kupil „Metulje v podobah“, kjer so bili verno narisani in imenovani, in tako se je Vladi malo sam, malo s starejšo sestro naučil in zapomnil vse bolj navadne metulje. Pobiral je bube in jih negoval v škatlicah, a večkrat je razočaran prinesel samo prazno bubino lupino kazat svoji mami. Kam je šla žival?

Pobiral je gosenice in žuželke, martinčke in božje žabice, ne da bi jih mučil, ampak lepo jim je stregel, jim dajal zelenja in vode, a ko se je naveličal, jih je izpuščal spet v božji svet.

Tistega dne proti enajsti uri priteče Vladi domov, ves rdeč v navadno blede obraz, poln sreče v očeh.

„Mama, mama!“ je klical že na stopnicah, „glej, mama!“ in kazal je ubogo, drobno živalco v robcu. Povedal je, kako ga je rešil izpod koleslja.

„Kako pa, ali si ga imel vse jutro v šoli in ali ga nisi nobenemu pokazal?“ je vprašala začudeno mama.

„Seveda ga nisem, ker sem se bal, da bi me dečki zatožili in bi mi gospod učitelj vzel tega srčkanega, dragega vrabčka. Imel sem ga v robcu narahlo zavitega, samo glavico sem mu pustil prosto in sem ga del v žep, pa sem vedno pazil, da je stal žep malo odprt, da bi se mi vrabček ne zadušil.“

„Pa kaj, ali nisi vse jutro nič vstal, ali te gospod učitelj ni nič vprašal?“ je rekla mama začudeno.

„Seveda, čital sem, pa vedno mislil, kaj bi bilo, če bi zdaj-le začivkal! Ali prosim te, mama, daj mu zdaj jesti in pa vode mu daj, gotovo je lačen in žejen!“

Medtem, ko je mama ponujala vrabčku krušnih drobtin in vode, si je Vladko mel roke, ves srečen je poskakoval v krogu in govoril:

„Vidiš, mama, da govori Boris prav, ker pravi, da se ima tisti dan srečo, ko se sreča meniha. Lani sem ga enkrat srečal in našel vinar, srečal sem ga oni dan in našel bubo lastovičarjevo in danes sem ga tudi srečal prav tu-le blizo in sem vlovil vrabca.“

Opoldne je prišla domov Vladkova starejša sestra, in sedaj sta imela oba okolo vrabčka polno opravila, če jima je tudi mama pravila, da je najbolje, če ga pustita lepo mirno v mehki posteljici, ki mu jo je postlala med oknom.

Popoldne je šla mama za par ur z doma, a ko se je vrnila, je slišala že oddaleč Vladkov obupen jok in krik vseh ostalih otrok.

Prestrašena je stekla po stopnicah in obstala na vratih.

„Mama, mama!“ je kričalo vsevprek petero otrok, in vsakdo je hotel govoriti in druge prevpiti.

Naposled je mama ukazala, naj govori samo Vladko.

„Mašenka je vtopila vrabčka!“

„Ne, ni res!“ je ugovarjala zatoženka.

„Da, da,“ je kričal Vladko, „hodila je vedno gledat, če pije, in ko je videla, da ne pije, ga je prijela in mu tiščala kljunček dolgo v vodi in ker se ji je zdelo, da tudi tako ne pije, ga je kar celega potopila v vodo in je dejala, da se ptiči vedno kopljejo. Ko mi ga je dala v roko, se je ubožec strašno tresel, ker ga je zeblo, samo zeval je in zapiral oči, potem se hipoma ni ganil nič več!“

Zopet je začel Vladko tuliti, a da bi ga mama vsaj malo potolažila in sestrico zagovarjala, je rekla, da je bil vrabček že prej slaboten in da bi bil vseeno poginil.

„Cetudi,“ je kričal Vladi, „ali taka smrt! Pomisli, tiščati ga v vodi! — U-u-u,“ je zopet zatulil.

Drugi dan ga je dal v lepo, belo škatlico ter ga nesel zakopat na vrt pod razcvetelo hruško. Odpustil je tudi Mašenki, da je smela tudi ona spremiti mrtvega vrabčka v hladni grob.

Vitez.

*V zlatá rumenega sijaj
v višavo grad se dviga.
Ob vhodu tam zelen je zmaj,
iz žrela plamen šviga.*

*Ukleta spava že sto let
kraljična, roža v brsti.
Junaka čaka lep ta cvet,
rešnika — speča v krsti . . .*

*Si li junak? Prs silnih, pleč?
Imaš pogum in glavo?
Tedaj le v goro, dvigni meč,
z njim privojuj si slavo!*

*Te mika slava? Grad? — Povej!
Kraljična? — Brž izberi!
Nad zmaja v goro zdaj naprej,
vanj v borbi meč nameri!*

*Izkrvavi naj zmaj na tleh!
Klic slave goro zgane;
na gradu radost živa, smeh
kot solnce mlado vstane!*

Fran Žgur.

Potokarjevi
otroci.

Pomladna.

*Drobna ptička priletela
je čez pisano goró
in potrkala na okno
moje sobe je lahnó.*

*Pa to bila ni res ptička,
ki je prišla potrkljat,
ah, to bila je vesela
hči zelenih trat — pomlad.*

*Jaz pa grem za njo cvetočo,
saj sem sin zelenih trat;
čakaj, čakaj me, sestrice,
čakaj, čakaj me, pomlad!*

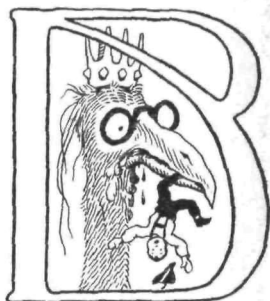
Cvetko Gorjančev.

ANDREJ RAPÈ:

Umrl je.

I.

og bodi milostljiv njegovi duši!“

Tako je vzdihnila stara kokošarica Urša, prišedši iz Breznikove hiše, kjer je pobirala jajca in pokupavala kokoši.

„Saj sem vedela, da ne bo dobrega konca! Kako je pa tudi pil! E, to že ni, pa ni!“

V zvoniku se je oglasil zvon. Mrliču je zvonilo.

„Kdo pa je umrl, Urša?“ je vprašala mlada gospodinja, stoječa ob cesti na hišnem pragu.

„Mari nisem že večkrat pravila njemu samemu? Boš videl, Lojze, sem rekla, umrl boš! Tvoje žganje te bo sežgalo! No, in res ga je, Breznikovega Lojzeta. — Imaš kaj kokošic, piškov, jajec, Marička? Vse pokupim danes! — I, saj pravim, ta Lojze!“

In dobila je nekaj jajec stara Urša in hitela je dalje po vasi in klepetala dalje po vasi.

„Saj ti povem, Neža! Tako so pa ceno jajčka sedaj, da ne morem drugače! Po pet jajčk za deset krajcarjev! Pa v svojo škodo ti jih plačam.“

„Urša, Urša! Ti jih pa prodajaš po tri . . .“

„Beži, beži! Kdo ti je to natvezel? V lastno škodo, veš, v lastno, verjemi!“

„Ali že veš? Breznikov je umrl . . .“

„Eeee! . . . Nisem še vedela! Zvonilo je pač prej mrliču; pa k nam se ne zve tako hitro, koga je Bog vzel k sebi.“

„K sebi? I, seveda — k sebi! Stran ga je pahnil, daleč stran: v vice ga je pahnil, če še ne v pekel, tega pijanca,“ se je jezila Urša. „Saj veš, kako je pil!“

„Urša, saj tudi ti rada časih v kozarec pogledaš,“ se oglasil gospodar in stopi iz hiše.

„Kajpada!“

„Če ga vsak dan pomalo, zato ni nič hudega. Malo borovničevčka mi tako noge omaje. Ali ga imaš kozarček, Neža?“

„Pa je to res, da je Lojze umrl? Menda kar tjavendan klepečeš.“

„Res, res! Žganje se je vnelo v njem. Na te-le oči sem ga videla! Prav čisto mrtev je bil! Oh, strašno ga je bilo videti! Vse je gorelo iz njega. Usta so se mu penila. Oči so mu bile krvave, ustna posinela. In kako je zobe skupaj tiščal! Kar polomiti jih je hotel. No, zdaj je pa omagal in umrl.“

Tako in enako je klepetala Urša tukajintam, od vasi do vasi. In kmalu je ni bilo hiše, da ne bi bila znala, kaj je z Breznikovim Lojzetom. Nekateri so ga glasno pomilovali, drugi so molčali in si mislili svoje . . .

II.

Pri Breznikovih so imeli toliko posestva, da se poseje s tridesetimi merniki.

Lojze je bil najmlajši sin. Bil je že izmlada čuden otrok. Slaboumen je bil in božjasten. Rastel je, in z njim je rasla bolezen in slaboumnost.

Navadil pa se je bil zgodaj, prezgodaj strupenega žganja. Po cele dneve se je klatil vinjen. Pa je spet prišel domov in je jokal.

Materi se je v srce smilil, in zagovarjala ga je neštetokrat pri očetu, ki se je nad njim hudoval.

„Dela naj, dela! Čemu pa je pri hiši? Da bi le za kako delo prijel!“ se je jezil oče.

„Saj vidiš, da ni pri pravi pameti,“ ga je zagovarjala mati.

„Žganja naj ne pije, pa bo gotovo pametneji! Niti vinarja mu ne dam več; a tudi ti mu ne dajaj potuhe!“

Oče je trdil prav. Strupeno žganje je slabilo Lojzetovo pamet. Večkrat je prišel domov prepit, da se je ves opotekal. In tedaj — seveda — je ne-spametne govoril. Malo pa je bil tudi navihan.

Danes pa so ga prinesli domov. Ves je bil trd in nič ni dihal. Sem-rajčev Janez, mrtvaški ogleda, je v svoji bistri glavi uganil, da je Lojze mrtev.

In njemu so verjeli. Saj Lojze ni dihal, pa tudi ves trd je bil.

Naznanili so cerkovniku, in ta je potegnil za vse tri, pa je zvonil in zvonil — mrliču. Pa Lojzetu je skoraj odleglo . . .

III.

Večerilo se je. Cerkovnik je že odzvonil mrliču. Zvonil je „Ave Marijo“.

Pri Breznikovih pa se je tedaj predramil nesvestni Lojze. — Čudno je gledal okrog sebe. V glavi mu je bilo strahovito prazno, v srcu pa nedopovedljivo grozno. Ves je trepetal.

„Kaj sem videl?“ Pomel si je oči. „Saj sem umrl! Nisem li prav videl? Tam od neba je pridrdral žareč voz . . . Hu, kako čudno grozen je bil! Ogenj ga je oblizaval. V njem pa so se pačili čudni obrazi. Prihajal je bliže in bliže. Žgal me je že v obraz. Prišel je do mene . . . Ha, in iztegnilo se je četvero rok po meni, rok, vročih kot žerjavica . . . In potegnile so me v voz, in peljali smo sè kvišku, gorindol . . . In čutil sem grozne bolečine. Vedno huje in huje je peklo. Prišli smo vrh neba . . . Oh, ali moram pred Tebe, moj Bog? . . .“

„Kdo si?“ me ogovori osivel vratar. „Zate ni prostora tukaj!“

„Milost, usmiljenje!“ je zaplakala moja duša. „Od Boga sem in k Bogu bi rada. Pa zaprta sem bila v zanikrni ječi telesa. Hrepenela sem k Tebi, moj Stvarnik! Vzemi me k sebi!“

In plakala je duša in ječala!

Kot morilcu mi je bilo, ko ga peljejo na morišče . . .

Pa začelo se je daniti. Srce je jelo utripati polagoma, polagoma . . . Kri je jela krožiti in greti po žilah. Ah, živim! Nisem še umrl! Živim! . . .“

Umolknil je in posluškal . . .

„Ave Marija!“

In sklonil se je na postelji, se ozrl zaupno v podobo Matere božje in molil iskreno, kot že dolgo, dolgo ne.

Vrata so se odprla . . .

Mati je vstopila v sobo in z njo Urša.

Krik se je izvil obema iz grla . . . Kot kamenita kipa sta obstali.

„Mati, sina vam je Bog poslal nazaj! Umrli sem in bil sem tam nekje daleč, daleč. Pred vrati nebeškimi je bila duša. K sodbi bi bila morala. Pa plakala je in prosila Boga usmiljenja . . . In prebudil sem se. Poslal me je Bog nazaj na zemljo . . .“

Pametno je govoril Lojze, kot še nikdar prej.

Zdravnik, ki je slučajno prišel v vas, je pojasnil navidezno smrt. „Lojzeta je prijel srčni krč — odtod navidezna smrt, ki se pač le redkokdaj pojavi,“ jim je pravil. Izrekel je upanje, da Lojze ozdravi na duhu in telesu.

Urši pa so zastala odprta usta. Klepetala od takrat ni mnogo več in tudi pijače se je bolj branila.

In Lojze?

Oslabljeni um se mu je počasi jasnili. Prijazno pa ni pogledal več nikogar, kdor mu je ponujal žgano pijačo.

Molitev.

Oj, božji grob, ti tih, miran!

Ni ene lučce tu ne zrem

ob tebi več goreče:

ugasnil jih je zimski dan.

In jaz prišel sem k tebi sem

iz množice hrumeče:

ah, tudi meni tisoč jih

ugasnil je njen mrzli dih,

pa ne le, ne samo za zdaj,

za vedno, ah, za vekomaj? . . .

In tja ob brzovjavni drog

naslonil trudno sem glavó.

Le zvezde dol z nebes me zrò,

le one in pa Bog;

in ni je duše, ki v posmeh

bi moja ji bolest bilá

in ni je duše, ki v grohot

ji bil moj plač in jok . . .

„Gospod, Gospod!

Vem, da neskončen moj je greh,

da vreden sem ljudem v posmeh,

da sem zaslužil vso to bol,

da sem zaslužil to gorje,

pa Ti si še usmiljen bolj,

Gospod!

O, daj, Gospod, mi, daj, o daj,

da živel z njimi, ki sem ljubil

v življenju jih in jih izgubil,

da živel z njimi bi še kdaj!“

Cvetko Gorjančev

PRILOGA

ZVONČKU

JOS. VANDOT:

Desetnica.

Planinska pripovedka.

I.

Uelika je bila žalost, ki je vladala na Bregarjevem domu. Mati je stala v kuhinji pred ognjiščem. S predpasnikom si je brisala solze, ki so ji tekle po bledem, žalostnem licu. Tam v mali ponvici pa je cvrčalo in brodljalo — tam se je pekla rumena potičica, brašno male Lenčice, ki mora danes v daljni, tuji svet. Majhna je še Lenčica; ravno danes obhaja desetletnico svojega življenja. Pa zato mora od doma, ker je dopolnila deseto leto in je deseta hčerka na Bregarjevem

domu. Hudo je materi in tudi sestricam je hudo, ker mora Lenčica od doma. A kaj se hoče? Tako mora biti, in Lenčica mora od doma danes, ko je dopolnila deseto leto. Oj, če ostane pri starših in ljubih sestricah, pa pride nesreča za nesrečo na Bregarjev dom, in žalost bo vladala v ljubi hiši. Tega pa ni hotela mala Lenčica.

Tisto jutro je vstala zgodaj. Oblekla je svojo pražnjo obleko. Povezala si je majhno culico, pa je stopila pred starše. „Ljubi oče, draga mamica,“ je izpregovorila mirno in se je še celo smehljala. „Danes sem dopolnila deseto leto. Desetnica sem, in zato moram od doma, da ne pride na vas nesreča. Glejte, pražnje sem se oblekla in sem povezala culico. In tako pojdem v beli svet. Dobri Bog me bo pa vodil, in angel varuh mi bo kazal pravo pot.“

Zajokala je skrbna mati, ko je slišala te besede. Že dolga leta jo je skrbelo bodočnost male Lenčice. S strahom je pričakovala tistega dne, ko vstane Lenčica, pa poreče: „Desetnica sem in zato moram danes od doma.“

In glej! Danes je prišel tisti dan, in danes se poslovi Lenčica, pa odide za vedno v beli svet . . . In žalostna mati je zajokala. Šla je v kuhinjo, da speče svoji hčeri brašno — rumeno potičico. V izbi pa se je poslavljala Lenčica od očeta in devet sestic. Žalostne so bile sestrice. Ihteč so objemale svojo malo, ubogo sestrico, ker mora od njih v daljni, beli svet — zato, ker je desetnica.

Pač pa je bilo Lenčici hudo v srcu. A vendar se je smehljala veselo. Ni hotela žalostiti še bolj svojih ljubih sestic. — „Ne pozabite name, ljube sestre,“ je govorila Lenčica. „Jaz bom vedno mislila na vas — nikoli vas ne pozabim. O, morda me še privede dobri Bog nazaj k vam. In potem bomo zopet srečne in vesele, ljube moje sestrice.“

V kuhinji je nehalo v malí ponvici brodljati. Vzdihnila je takrat mati in je vzela iz ponvice rumeno potičico. Šla je v izbo in je utaknila potičico v culico. Objela je svojo malo hčerko. Na čelo ji je naredila velik križ. Pokropila jo je z blagoslovljeno vodo in je rekla: „Ljuba moja hčerka, zlata moja Lenčica, pojdi . . .“

Več ni mogla govoriti mamica. Lenčica se je je oklenila okrog vrata pa jo tolažila: „Nikar se ne žalostite, mamica! Glejte, saj mora biti tako, saj mora biti.“ — Poljubila je potem mamico, očeta in sestrice. „Zbogom, dragi moji,“ je še izpregovorila. Vzela je potem culico in se je napotila iz hiše. Do praga so jo spremljali. Še enkrat je segla vsem v roko — potem pa je odhitela po kamenitem potu. Tam gori na ovinku je pogledala nazaj. Žalostni so stali tam na pragu oče, mamica in sestrice. Z robci so ji mahali v zadnje slovo. Z roko je mignila Lenčica; nato pa se je obrnila in pohitela preko širnega pašnika. Dospela je do temnega gozda. Sedla je na zeleni mah in je gledala dol na tiho vas. Takrat pa jo je zbolelo v srcu tako bridko, da si je zakrila obraz z rokami in je zajokala na glas.

Oj, zbogom, tiha, rodna vasica! Lenčica mora od tebe, ker je uboga desetnica. Bog ve, če te vidi še kdaj? Bog ve, če se še povrne? — Oj, v daljni svet mora, pa ne ve niti za ceste, niti za stezice, ki drže iz dragega gorskega kraja v ravni svet tam zunaj. Bog ve, kako se ji bo godilo med tujim, mrzlim svetom? Ali jo bodo ljubili? Ali jo bodo sovražili in zaničevali, ker je uboga desetnica, ki je morala iz ljube domače hišice, da dobi v belem svetu srečo? — Oj, kako težko, oj, kako bridko je človeku, ko mora od doma v mrzli, tuji svet!

In uboga Lenčica je jokala bridko, ko se je poslavljala od domačega kraja. Sedela je na mehkem mahu, pa je zrla dol na vas, ki se je kopala v zlatih solnčnih žarkih. Srebrno se je blestel z visokih snežnikov beli sneg; šumela je med širokim prodom bistra Pišenca in je žuborela lepo pesem. Zeleno polje se je širilo tam kraj vasi, in na polju je brstelo vse v toplih poletnih žarkih.

Dolgo je jokala Lenčica na zeleni trati. Oj, saj ji je bilo pa tudi tako bridko v srcu! Glej, tako majhna je še, pa mora v daljni svet. A ne ve za stezico, ki jo povede k zlati sreči, k srebrnemu veselju. Kam naj stopi, kam naj krene?

Bridko je vzdihnila Lenčica. Pogledala je solznih oči na beli vrh orjaškega Razorja. In tedaj se ji je zazdelo, da vidi tam gori zlato ptico, ki visi mirno nad nebotičnimi snežniki. Začudeno je gledala tja gor. A glej — tista zlata ptica se je zganila hipoma in je plavala lahno in počasi za bele snežnike. A ni bila to zlata ptica; to je bil le oblaček, ki ga je razsvetlilo zlato nebeškega solnca. Prikazal se je oblaček nad visokimi gorami; potem pa je zdrknil in se skrnil za orjaškimi pečinami.

Veslje se je zasvetilo Lenčici na obrazu, ko je gledala za tisto zlato ptico. „Glej, dobri Bog mi je poslal zlato ptico, da mi kaže pot k sreči,“ si je mislila Lenčica. „Tako j se napotim preko gorá na ono stran, kamor je šla zlata ptica.“

Mislila je Lenčica tako. Naglo je vstala, pa si je oprtila drobno culico. Še enkrat je pogledala na rodno vas, še enkrat je zamahnila z roko — potem pa je krenila po ozki stezici v gozd. Mirno je šla naprej, in v srcu je ni več tako bolelo. Saj je vedela zdaj za stezico, ki drži k sreči. Zlata ptica jo ji je pokazala — in kaj bi zdaj še ugibala? Naprej, ko ji je že usojeno, da mora v beli svet kot nesrečna, uboga desetnica!

In šla je Lenčica po tihem gozdu. Širom okrog ni bilo drobne ptice, da bi zapela veselo pesem. Miroval je gozd. Le tuintam je dahnil vetrec nalahko v veje, da so zašepetali listi komaj slišno. Lenčica je stopala čvrsto naprej. Že je prišla do prvih, sivih pečin, ko je obstala hipoma in je gledala začudeno veliki kamen kraj pota. Na tistem kamenu je sedela ženska. Glava se ji je sklanjala na prsi; roke je imela ženska prekrizane na prsih in je strmela predse na tla. Pogledala jo je Lenčica, pa jo je spoznala.

„Oj, teta sosedova!“ je zaklicala. Dvignila je ženska glavo in je pogledala deklico. Počasi je vstala in je rekla s trudnim, žalostnim glasom: „V svet greš, Lenčica — desetnica. Bog ti daj sreče in blagoslova!“ — Roke je položila soseda deklici na glavo. Potem pa se je obrnila naglo in je odbrzela po gozdni stezi.

Gledala je Lenčica za njo, dokler ni izginila soseda za temnimi smrekami. „Uboga soseda!“ je dejala deklica sama pri sebi. In tedaj se je domislila davnih dni, in domislila se je tudi sosedove Jelke Da, prevzetna in ošabna je bila sosedova Jelka. Srce ji je bilo napihnjeno in gizdavo. Saj je bila edina hčerka pri sosedu, ki je imel cekinov na peharje in veliko, veliko posestva. Zato je pa bila tudi Jelka ošabna in razvajena, da nihče tako v zagorskem svetu. A vkljub temu jo je imela Lenčica rada. Saj ji je bila tovarišica iz prvih dni. Skupaj sta se igrali na trati kraj sosedove hiše in sta preživeli lepe dni. Seveda — Jelka je bila brezsrčna. Kadarkoli je mogla, je prijela siromašno Lenčico za lase, pa jo je lasala in suvala. Smejala se je pri tem in ni se ji smilila uboga Lenčica. A voljno je trpela Lenčica vse. Samo svarila je tovarišico z lepimi, prijaznimi besedami. A vse ni pomagalo nič. Jelka je postajala od dne do dne ošabnejša in trdosrčnejša. Trpela je Lenčica voljno vse in ni se pritožila pri starših. Hudobna je bila Jelka, pa je vedno bolj mučila siromašno Lenčico. Neznosno je že postalo to Lenčici. Zato se je pričela umikati tovarišici. Posebno od takrat,

ko jo je zvalila Jelka k visoki skali in jo je pahnila nalašč v prepad. Padla je Lenčica na trda tla in se je jako potolkla. Milo je zdihovala tam doli; a hudobna Jelka se je grohotala tam na skali. Pustila je tovarišico, pa je pohitela domov. Lenčica pa se je privlekla težko do doma; dolge tedne je bila bolna. A nikomur ni povedala, da je kriva vsemu temu sosedova Jelka. Od tistega dne pa ni videla več hudobne Jelke.

Že pomladi je bilo, in Lenčica je bila še bolna. Takrat pa se je raznesla po zagorski vasi novica, da je izginila sosedova Jelka. V lepem jutru je šla od doma, a se ni vrnila več. Kroginkrog so jo iskali zaman. Minevali so dnevi in tedni; a Jelke ni bilo od nikoder. Vsi so bili prepričani, da so jo ukradli razbojniki ali pa cigani, ki so se klatili po visokem gorovju. Obupaval je sosed, in sosedja je hodila še vedno po gozdovih. Klicala je tam svojo hčerko, a zaman. Samo jek ji je odgovarjal, mrzli jek od belih skal.

Ko je slišala bolna Lenčica vse to, se je razjokala na glas. Oj, vse je odpustila Jelki; ni je sovražila, ampak še vedno jo je imela rada. Hudo ji je bilo v srcu in rada bi umrla. Samo, da bi se vrnila Jelka in bi se potolažila uboga sosedova mati. A zaman je jokala Lenčica. Jelka se ni povrnila.

Pomlad je minila, in Lenčica je že popolnoma okrevala. Tudi ona je šla tuptatam v zeleni gozd. Celo tja pod bele snežnike je šla. Klicala je tam na glas: „Jelka, oj, Jelka!“ — A odgovarjal ji je samo jek, mrzli jek od belih skal. Nikjer ni bilo Jelke, oj, nikjer!

Sama je tedaj posedala Lenčica na trati in je mislila žalostna in otožna na izgubljenega Jelko. Rada, oj, rada bi dala vse, samo da bi se vrnila tovarišica! — Pozabila je Lenčica vse bridke ure, ki jih je morala trpeti zaradi hudobne Jelke. Saj jo je imela rada, oj, tako rada! Pa bi ne pozabila na vse tisto?

In dnevi so minevali, in prišel je čas, ko je morala uboga Lenčica-desetnica od doma. Skozi gozd speje sedaj in misli na nesrečno Jelko. Bog ve, ali so jo sesnično ugrabili razbojniki in jo odvedli daleč v zeleni svet? Morda pa se je ponesrečila ob divjem prepadu? — O, da bi vedela zdaj maza Lenčica! Lahko bi jo šla iskat po daljnem svetu. In našla bi jo, gotovo našla. Lepo bi stopila pred njo, pa bi se ji nasmejala: „Glej me, Jelka! Ali me še poznaš?“ — Razjokala bi se Jelka od veselja. Domov bi šli potem, in Jelka bi je ne lasala več hudobno, ampak bi jo ljubila in imela rada, kot ima ona njo. Pa bi bilo lepo življenje potem.

Tako je mislila sedaj Lenčica-desetnica. Trdno je sklenila, da poišče izgubljenega tovarišico. Ali ni pomislila, da drži v svet tisoč in tisoč stezic, in ni pomislila, po kateri stezici hodi Jelka. Samo prepričana je bila Lenčica, da gotovo najde tovarišico. Zato pa je tudi hitela naglo skozi zeleni gozd proti belemurodu, ki se je svetil tam kraj goste goščave. (Dalje.)

LUDOVIK ČERNEJ:

Dr. Pavel Turner.

Življenjepisna črtica

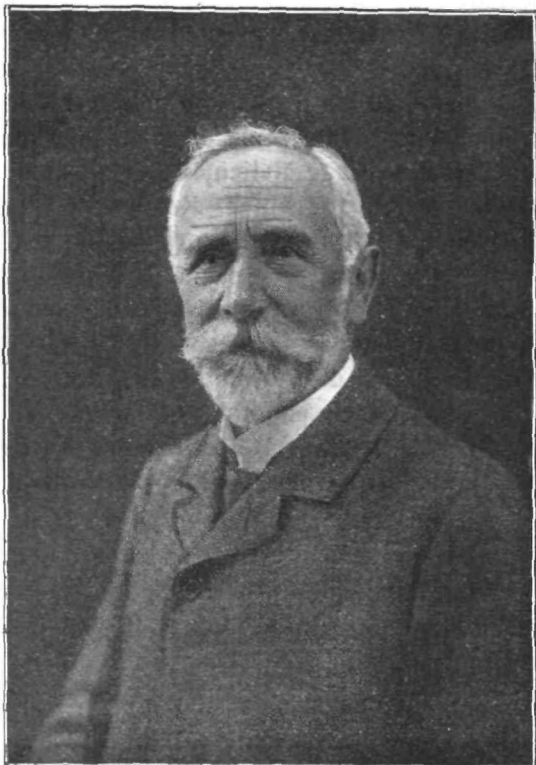
Ljubi otroci, dobro si oglejte sliko dr. Pavla Turnerja! In ako bi ta slika ne bila prav jasna, čitajte tem pozornejše moje vrstice!

Dr. Pavel Turner je moj ožji rojak, Framčam.¹ Odlični in slavni ljudje so že bivali v divnem kraju moje mladosti, mojih najlepših sanj, a najodličnejši mož, ki ga je doslej rodila Framska župnija, je doktor Pavel Turner.

Visoko na zelenem Pohorju v prijazni Planici (Planinici) je lep Turnerjev dom. Tam je tekla našemu Pavlu pred 70 leti zibelka. Tam je dihal krepki in zdravi zrak pohorski, tam je trgjal prve pisane cvetice in je tekal kot deček za obilo čredo svojega ljubega očeta.

Kdor pozna naše čarobno-krasno Pohorje, pač lahko umeva, da ga ljubimo z vso svojo dušo. A bolj ga ne more ljubiti nihče, ko ga ljubi dr. Turner! Koliko sveta je videl, ki ga poznamo mi samo na zemljevidu, najslavnejše dežele, najimenitnejša mesta, a njegovo srce je ostalo zvesto našemu slovenskemu Pohorju. Vsak virček daleč naokrog mu je znan in vsako starejše drevo ga spominja na najlepše dni zlate mladosti. Seveda, marsikaterega drevesa že več ni, in dr. Turner ti potoži: „Tukaj-le je stalo —“.

V Planici blizu Turnerjevega doma je zdaj čedna enorazredna šola. Takrat je še ni bilo, saj je bil v Framu, kjer se dviga zdaj ponosna, dvonadstropna šola, samo en razred. In semkaj je zahajal Pavlek dan za dnevom, dobro poldrugo uro hodá iz Planice. Prostovoljno je prihajal; zakaj takrat še ni bilo šolske obveznosti, kakor je sedaj, in prihajal je točno in redno, poleti in pozimi,

Dr. Pavel Turner.

¹ Fram je lepa podgorska vas, ki leži na vzhodnem podnožju Pohorja med Mariborom in Slovensko Bistrico.

tudi v največjem snegu! Še zdaj rad pokaže kako mesto, kjer se je komaj izkopal iz zameta. Kolikokrat bi bil lahko dobil hladen grob! — — —

Povedati moram, da je bil dr. Turner sošolec moje rajnke, nepozabne matere, ki mi je že kot otroku mnogo o njem pripovedovala, ko me je za uk navduševala.

V Framu je bil takrat učitelj slavni Domanjko. Tega moža se je spominjala moja mati do svoje smrti vedno s posebno častjo kot svojega največjega dobrotnika poleg staršev. In spominjal se ga je vsak boljši učenec, a kako ga časti dr. Turner, vam povem pozneje. K Domanjku je hodil Pavlek v šolo. Ni se učil posebno lahko, a učil se je vestno in vztrajno!

Ko je dorastel, je stopil iz šole in pomagal očetu pri gospodarstvu. Ko pa je prišla zima, ga ni vzdržalo doma in prišel je zopet v šolo. Otroci so se čudili, učitelj Domanjko pa je rekel: „Zapomnite si, Turner bo še enkrat velik gospod!“

In blagi mož je trdil prav. Pavlek je šel študirat. Učil se je pridno in vestno in postal je doktor in odličen učenjak. Govori gladko in mnogo jezikov in s svojim čilim duhom je proniknil v globočino neizčrpne modrosti. — Marsikaj lepega in imenitnega je spisal pod imenom „Ahasver“, t. j. Večni Žid.

Zakaj pa se je tako podpisoval? Dr. Turner bi bil lahko dobil kako odlično mesto kot profesor, a on ni služil nikdar v kaki javni službi. Bil je ves čas svojega življenja do starosti le domač učitelj in vzgojevalec pri raznih visokih rodovinah. Kot tak je mnogo potoval po svetu in nikjer ni imel stalnega doma, kakor pripoveduje bajka o Ahasveru. Odtod torej njegov izmišljeni podpis. Da pa ne bodete, ljubi čitatelji, morebiti podcenjevali moža zaradi njegove službe, vam povem, da je imel pri mejnem grofu Pallaviciniju na Moravskem, kjer je nazadnje poučeval sinova za celo gimnazijo, tako, da sta hodila samo k izpitom, če se ne motim, 4000 kron letne plače poleg popolne knežje postrežbe! Toliko denarja zasluži ljudski učitelj, ki se peha s 100 otroki, jedva v dveh ali treh letih! Nekateri ljudje pač le znajo bolj ceniti, nego plačevati učiteljevo delo.

Ker je ostal dr. Turner samec, si je prihranil precejšnje imetje. In to imetje je prinesel domov na slovensko zemljo.

V Mariboru si je v bližini sadjarske in vinorejske šole uredil posestvo z vzornim vinogradom, a v Framu si je postavil lepo vilo s krasnim razgledom na Pohorje.

Tukaj diha zopet čisti pohorski zrak, tukaj strmi sam mnogokrat ure in ure zamaknjen v tisti svet, ki ga je tako goreče ljubil kot otrok in ki ga ni pozneje pozabil nikjer in nikoli.

Solze so mi silile v oči, ko smo bili pred leti skupaj na cerkvanju (žegnanju) pri sv. Arehu na vrhu Pohorja in sem gledal, kako je po dolgem času stiskal svojim ljubim Pohorcem roke, on, ki je občeval desetletja večinoma s samimi plemenitaši. In v svojem srcu sem čutil tedaj vso resnično veliko plemenitost njegove slovenske duše.

Dr. Turner zna kot učitelj ceniti težavni učiteljski poklic, in jaz ne poznam človeka, ki bi bil nam učiteljem tako odkritosrčno naklonjen, kakor je on.

Svojemu učitelju Domanjku je postavil na lepem, skoraj bi rekel, idiličnem framskem pokopališču, kjer že spavajo naša najljubša in najdražja bitja, dragocen spomenik z lepim napisom, ki se konča:

„Svojemu blagemu in nepozabnemu učitelju postavil

*hvaležni učenec
dr. Pavel Turner.“*

Takega spomenika nima vsak slovenski učitelj. Ko bi le imel vsaj enega takega učenca!

Pa tudi slovenska učeča se mladina ima malo tako iskrenih prijateljev, kakor je dr. Turner. Koliko dobrega je že storil framski šoli in dijakom! A koliko je žrtvoval za dobrodelne namene, že menda sam več ne pomni.

Njegova prevelika skromnost je kriva, da je pravkar celo natihem praznoval svojo sedemdesetletnico. Samo Framčani, ki so ga že pred leti izvolili za častnega občana, so se ga spomnili ter se mu poklonili, želeč mu od srca, da bi še dolgo užival sad svojega truda!

Jaz pa kot njegov čestilec izza mladih nog sem napisal to črtico tebi, draga slovenska mladina, v zgled in posnemanje!

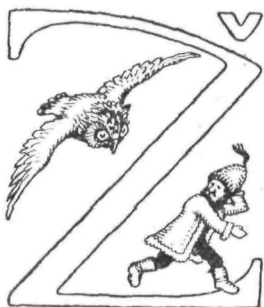
Kužek se uči branja.

FRAN KOŠIR:

O dveh bratih.

Narodna pripovedka iz Dravinjske doline.

ivela sta brata, Drejča in Štefa, ki sta se domenila, da bo oni, ki prej umrje, prišel še živemu povedat, kako se mu kaj godi na drugem svetu.

No, in usoda je hotela, da je Drejča umrl, Štefa pa se je kmalu po bratovi smrti oženil. Kot je že ob takih prilikah navada, so bili vsi prav vesele volje. Jedli so in pili, peli in plesali ter potrkavali z nogami ob tla, da je bilo veselje. Urice radostne so brzo minevale . . .

Stara stenska ura je baš odklestila ednajsto uro, kar zaškripljejo duri, in umrl brat Drejča se pojavi med njimi. Vsi so hipoma zbegani in trepetoma pričakujejo, kaj bo. Tedaj pa se ženin spomni, česar sta se dogovorila z bratom, ko je živel. Navzoče pomiri s primernimi besedami, prišleca pa vljudno povabi k mizi ter ga pogosti kar najbolje . . .

Bližala se je polnoč, in mrtvec veli svojemu bratu: „Dozdaj sem bil jaz pri tebi, sedaj pa pojdi ti z menoj!“ In Štefa je bil takoj pri volji ter odšel z bratom . . .

Kmalu sta na drugem svetu v neizrečno lepem vrtu, porastenem z najlepšimi cvetkami, med zelenimi drevesci, izmed katerih so se slišale mične pesmi krasnobarvnih ptičic. Drejča de svojemu zamaknjenemu bratu: „Počakaj me tu! Če pa kdo pride, mu reci da sem odšel, sam ne veš, kam!“

Komaj je mrtvec odnesel pete, že prikobaca mož z oprtanim košem zemlje in vpraša po odišlecu. Štefa mu odgovori, kot mu je bilo naročeno.

Takoj za tem prikrevsa drugi mož, noseč na hrbtu velik, velik koš sena ter povprašuje po bratu. Štefa mu odvrne kot prvemu.

Ni trajalo dolgo, in že pristoče težkih korakov tretji mož, noseč štuporamo — žensko. Štefa ga odslovi kot prva dva.

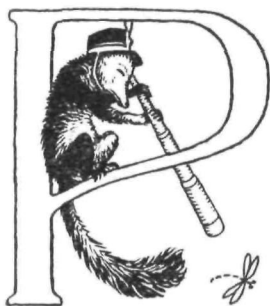
Sedaj se vrne umrl brat Drejča, ki je bratu Štefanu tako-le kramljal: „Prvi mož, ki je bil tukaj, si je v svojem življenju rad prisvajal tujo zemljo, drugi je vedno odkaškoval sosedovim travnikom in tretji je za svojega življenja odgovarjal neveste. Za kazen bodo nosili vsi trije svoje breme do sodnjega dne.“

Mrtvec je izginil, pravijo, kot kafra, brat pa je bil zopet na zemlji, in gostili so se naprej. Tudi star grobar, ki mi je to pravil, je bil na ženitovanju, dobil je iz rešeta piti in iz nprstnika jesti ter še sedaj živi.

K. ANDREJEV:

Bajki starega hrasta.

rišla je pomlad in zbudila poljano, ki je bila zaspala pod belo sneženo odejo. Iz zemlje je zopet vzklilo nešteto zelišč; žuželke so zopet zabrenčale v toplem zraku in se poigravale v solnčnih žarkih. Drevje in grmovje je zopet ozelenelo in na vejicah so se pokazali cvetovi v najrazličnejših barvah.

Vesela je bila mlada jablana, ko je videla vse prazniško okrog sebe; še veselejša pa je bila zato, ker je dobila tudi ona lepo, zeleno obleko. Ko se ozre naokrog, ugleda lepega metuljčka, ki je letal od cveta do cveta. Kmalu ugleda drugega in tretjega, za njim pa celo krdelce drugih. Nekateri so bili beli kot sneg, drugi rumeni, tretji rdeči, nekateri pa pisani.

Nekoliko trenutkov se zamisli mlada jablana, potem pa nagovori veliko staro hruško, ki ni stala daleč od nje.

„Tetka, ali vidiš tam na polju metuljčke?“ vpraša jablanica.

„Da, vidim jih,“ odgovori starka.

„Poglej, tetka, nekateri so enobarvni, drugi so pisani, tretji pikčasti.“

„Vidim,“ dé starka.

„Ali so metuljčki že dolgo na svetu?“

„Že od nekdaj.“

„In kdo jih je ustvaril?“ je vprašala zopet jablanica.

Stara hruška je vedela, da ne bo vprašanj nikdar konec, zato ji reče:

No, ker si tako radovedna, povem ti bajko o drevju in metuljčkih, ki nam jo je pripovedoval stari hrast. Vidiš, tam-le je rasel, kjer je oni štor! Bil je že silno star in onemogel; posušil se je, in lansko jesen so ga posekali.

Nekega večera, ko je bilo vse tiho okroginokrog, nam je začel pripovedovati stari hrast to-le:

Pred tisoč in tisoč leti, ko je ustvaril Stvarnik našo zemljo, je posul čez njo brezštevilo semen, ki so vzklila, zazelenela. Drevje je kmalu doraslo in lepo razcvetelo. Takrat je bila prva pomlad. Drevje je bilo srečno, ker je imelo tako lepo suknjico in tako lepo dišeče, raznobarno cvetje. Toda cvetje ni ostalo vedno na vejicah, ampak se je čez nekoliko časa osulo. Ko je drevje izgubilo cvetje, je tako žalostno zastokalo v mrak, da se je Stvarniku zasmililo. Da bi ga potolažil, je zarodil na vejah, kjer so bili cveti, sadje, odpadlo cvetje pa je izpremenil čez noč v metulje, ki so se dvignili in letali ter sedali na vejice, da se odpočijejo in prespijo temno noč. Drugi dan, ko je vzšlo zlato solnce, so se spet prebudili poredni zaspančki in odleteli čez trate, pa zopet prifrftali. Tako so kratkočasili drevje vse leto, dokler ni prišla zima in ni zaspalo z metuljčki vred tudi drevje pod debelo snežno odejo.

„Tako je pripovedoval ded, stari hrast,“ reče hruška jablanici, ko konča s pripovedovanjem.

„Tetka, tetka, ali se izpreminjajo tudi sedaj osuti cveti v metuljčke?“ vpraša spet mlada radovednica.

„Ne, ne,“ odgovori starka; „ded nam je rekel, da se je zgodilo tako samo na prvo pomlad.“

In sedaj ti povem še drugo bajko, ki sem jo slišala od starega hrasta:

V tistem času, ko je bila prva pomlad, je prišlo za njo poletje in nato jesen, kakor dandanes. Jeseni je izgubilo drevje dozorelo sadje, listi so obledeli, zarumeneli in drug za drugim je popadal z veje, dokler ni ostalo drevje golo. In vnovič je zajokalo drevje v mrtvo noč. — Prišla je zima. Na zemljo so začele padati snežinke; kmalu je bilo vse ovito v belo odejo. Potočki in reke so zamrznile. Drevje je strmelo predse v svet in drhteč je pričakovalo, kaj bo. Burja, ki je prej divjala, se je utolažila, oblaki so se razpršili, in prižal se je mesec ter posvetil s svojo bledo svetlobo čez deželo. In drevje je takrat ostrmelo, ko je videlo pred seboj tako izpremenjeno pokrajino. Čudilo se je belemu, blestečemu snegu in gladkemu ledu, ki so se na njem tako čudovito lomili bledi nebesni žarki. Tem bolj pa se je čudilo drevje, ko je videlo, da je pokrito s prelepo obleko, čudilo se je prekrasnim, blesketajočim se lestencem, ki so viseli od njihovih vej in vejic. Drevje je mislilo, da je posuto s tisoč in tisoč briljanti. Vsako drevo je ta sijaj tako očaral, da ni nič več tožilo po nežnem cvetju, ne po sadju in tudi na liste je popolnoma pozabilo.

Omamljeno od tolikega sijaja in blišča, je zaspalo in se prebudilo šele na pomlad, ko so začeli izginjati lestenci pred toplim solncem.“

„Vidiš, draga jablanica,“ reče stara hruška, „zima je tako zlobna, da nam odvzame vse listje, vendar je tako dobrosrčna, da nas nagradi zanje z briljanti in z mirnim spanjem.“

Voznikova pesem.

*Hi, hi! Le potegni, šarec,
le potegni urno, vranec;
še ta cesta po dolini,
pa še oni nizki klanec!*

*Pa bo prišlo, pa bo prišlo,
ljuba mi konjička,
ko peljala mesto vinca
rakev bosta tu prek grička.*

*Kaj, no, stresaš s črno grivo?
Le povleci, le poteci!
Saj še nisi star, kot jaz sem,
aj, še čil in mladolet si.*

*Takrat pa stresa jta grivo
in s povešeno glavó
me peljita — saj je drug ne
bo povešil za menó . . .*

Cvetko Gorjančev.

Pesem o sreči.

„Glej, sinko, naš kruh je grenak,
in kisle so naše pijače;
če hočeš, da tvoj bo sladak,
ti moraš storiti drugače.“

O, majka, o, majka dobrotna,
zakaj si tako mi dejala?
O, majka ti moja dobrotna,
ti sama si sebe — varala!

Tako mi je majka dejala,
in jaz sem — zakaj ne — verjel;
saj ni se mi nikdar lagala —
in iskat slaščic sem v svet šel ...

Doma — tam sladkosti visijo,
glej, z vejice vsake in veje,
radosti na trtah zorijo,
med žitom pa sreča se smeje.

Cvetko Gorjančev.

IVO TROŠT:

Muca Sladkosneda.

Malin Zoran je imel svoj piskrček za mlekce. Lončar ga je bil prikožil kakor nalašč zanj; na dnu je bil bolj ozek, proti vrhu trebušat in ob robu zopet stisnjen. Všeč je bil menda tudi domači muc, zakaj prav rada se mu je pridružila in pomagala lizati ostanke sladkega mlekca. Zoran je bil njene družbe tako navajen, da se je često pomotil, zajel dobrega mlekca ter ga ponudil namestu sebi v usta — muc. Ta bratovska sopesest se je muc, prav prilagala.

Ako ni deček prav delil božjega daru, je iztegnila muca Sladkosneda mehko tačico in — prevrnila piskrček; potem je bilo vse mlekce po tleh, in muca ga je sama lizala s poda. Zoran pa v jok!

Jok je pa čula vselej Zoranova mama, ki je prihitela in zapodila muco Sladkosnedo po stopnicah pod streho; navade pa Sladkosneda ni opustila.

Mama je potem Zoranu nalila drugega mlekca v piskrček in ga poučila: „Drži ga z rokco! Viš, tako-le drži ročico, pa ti ga grda muca ne prevrne več.“

Zoran je slušal, držal piskrček za ročico in celo z žlico otepal sladkosnedo muco od sebe in od mleka. A muca je tedaj šele zbežala po stopnicah pod streho, ko je Zoranu polizala mleko, razlito po tleh.

Piskrček je muca že tolikrat prevrnila, da se je ob robu oškrbil in ga Zoran ni več maral. Mama je kupila nov piskrček. Prej nego sinku, ga je pa dala piskrovezcu, ki mu je vrh obvezal s tanko žico. Sedaj-le pridi, Sladkosneda, in ga preobračaj, bomo videli!

In res pride muca Sladkosneda. Poizkuša prevrniti malone še poln piskrček mleka. Ali Zoran ga je držal dovolj trdno in nabijal nadležno žival z žlico vztrajno po glavi. Seveda jo je bolelo, a deček je hotel dokazati,

da je mleko njegovo. Nasilnica se zato mora umakniti. Muca se je tudi zares umikala — z glavo v piskrček za sladkim mlekcem, ki ga je bilo vedno manj. Deček začne vpiti na vse grlo. Mati prihiti in vidi — muco Sladkosnedo s piskrčkom na glavi. Otrisa se in otrisa, a piskrčka ne more otresti. Tudi videti ni mogla nič, ker ji je pokrivalo segalo čez oči in ušesa.

Ko je Sladkosnedka slišala v bližini Zoranovo mamo, je zbežala kakor navadno po stopnicah pod streho, pa ni videla, kam beži ter je zadevala s piskrčkom na glavi sedaj v zid, sedaj ob duri in stol, slednjič celo ob stopnice. Tedaj je pa s težavo skakala od praga do praga navzgor in trkljala s piskrčkom tako smešno, da je jokajoči deček odložil žlico in se smejal Sladkosnedki. Tudi mama se je smejala mucu, ki si je pomagala „tek-tek-tek, pek-pek-pek“ pod streho. Prej nego je pripeketal na vrh, je bil piskrček razbit. Črepinje so se ji zluščile z glave, da je mogla vsaj videti, kaj se je zgodilo. Bridko je tožila svojo nezgodo: miau, mi-mi-au!

Poslej je imel Zoran nekaj časa mir pri jedi, mucu Sladkosnedi je pa ostal za spomin okolo vrata z žico prepleten piskrčkov rob — ovratnik!

Kdo je zlate volje?

*Polje in njiva
cvet si pripenja —
v zraku se skriva
dih hrepenenja ...*

*Pomlad prihaja,
troši cvetice,
k zemlji iz raja
išče stezice!*

*Skrit za oblakom
ptiček prepeva,
mladim junakom
prsi razgreva!*

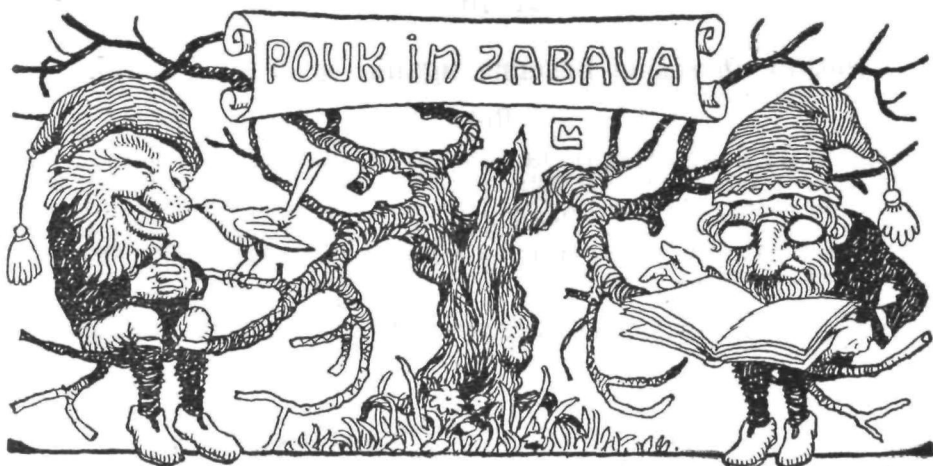
*V prsa kipeča
radost gre s šumom,
v pesmi se sreča
mladost s pogumom!*

*Kdo li je volje
zlate? — Za mano!
Ptička nad polje,
mi — čez poljano!*

Fran Žgur.

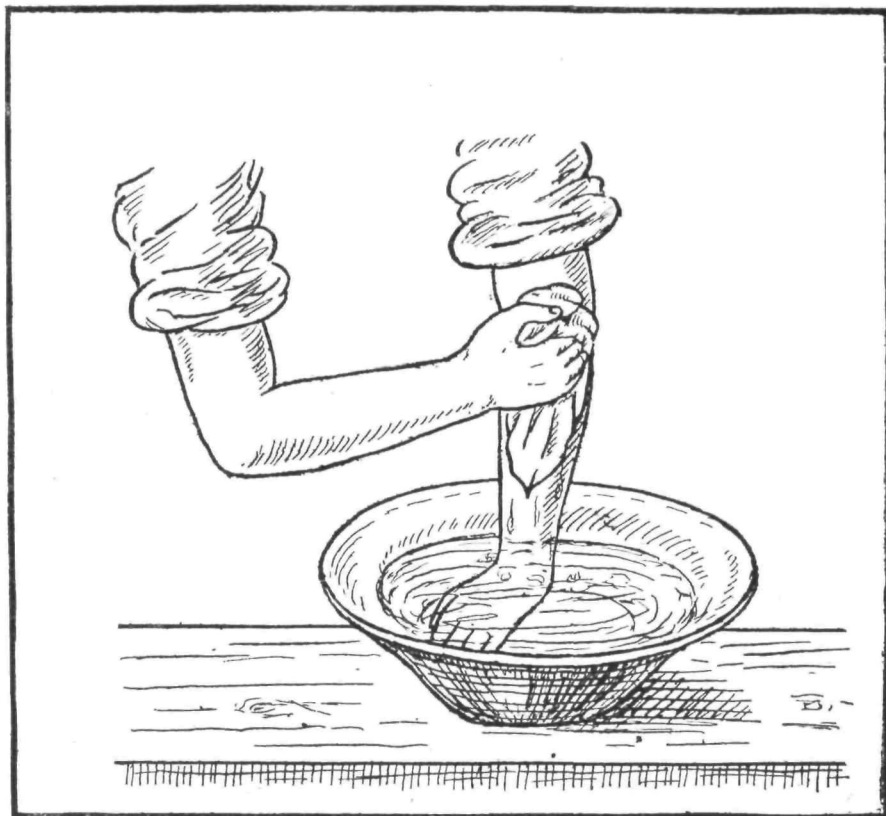

Zastavica v podobah.

Prilobil Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev prilobimo v prihodnji številki.

Rešitev in rešilci besedne uganke v drugi številki.

Roka.

Prav so jo rešili: Srečko Grmoyšek, učenec IV. razreda 2. oddelka v Pilštanju; Janez Veronik, učenec II. razreda v Reki na Štajerskem; Zdenko Švigelj, učenec v Ljubljani; Božena Šotola, učenka v Idriji; Vlasta Rudež, Grad Tolsti vrh; Dora Nagü, učenka v Orehovici pri St. Jerneju; Stanko in Boris Samsa v Ilir. Bistrici; M. Vaupotič, A. Babič, Al. Sterniša, Mart. Topolnik, Matthä, Al. Ostrž, Fr. Magdič, učenci V. razreda pri Sv. križu na Štajerskem; Danica Schuller, učenka II. razreda, II. oddelka na Rakeku.

Godci.

Po svetu hite
muzikantje trije. —
Pozna jih vsaka vas,
pozna vsak letni čas.

Vam gosli prvi gode
lepo, tako krasno,
s piščalko drugi spremlja
ga v taktu kar tako.

Ā tretji bil študent je,
sveta je ljubil kras
in dolgo let že drgne
razbiti stari bas.

In hodijo po svetu
že dolgo, dolgo let. —
Jih komaj čaka vsakdo,
da godejo mu spet.

V nebesih in na zemlji
ni take muzike,
ki bi kot ta igrala,
da vsi se vesele.

Jos. Šest.

Berač Tomaž.

Gotovo ste vsi poznali berača Tomaža. Majhen možiček je bil. Leva noga je bila krajša od desne kar je napravljalo tako čuden vtisk. Na hrbtu je nosil veliko bisago, o kateri ni nihče vedel, s kakšnega blaga jo je naredil Tomaž, ker je bilo toliko nesnage in maščobe na njej. Život je podpiral z debelo palico, ki je bila na koncu zakrivljena, da je lahko za vrat vjel kakšnega paglavca, ako ni imel miru pred njim.

Sicer pa berač Tomaž ni bil hud! Kaj še! Prav rad je imel otroke, posebno pa one, ki so radi molili in v šolo hodili. Da je pa časih katerega s palico udaril ali zalučal za njim kamen, je imel že posebne vzroke. Kadar je šel v cerkev ali je prosjačil po hišah, je bilo zmeraj dosti mladine krog njega. Vedno ji je odgovarjal na razna vprašanja. Vmes pa se je čula pesemca, zložena na čast beraču Tomažu:

Berač Tomaž, kam krevljaš?	Če jih sneš, domov ne smeš;
„V kurjo vas po en par klobas.“	če jih prodáš, domov ne znaš.

In kadar je slišal Tomaž to pesem, tedaj se mu je storilo milo. Hitro je je stopil v kako hišo, potrkal na vrata in zavpil: „Berač Tomaž prosi za en groš.“ Ako je dobil kaj, tedaj je zavrnil veselja; ako pa mu ni nihče nič dal, se je zadovoljil tudi s tem. Otroci pa, ki so videli, da Tomaž ni nič dobil, so zopet nadaljevali svojo pesemco:

Berač Tomaž
ima prazen koš. —

Tako je bilo vsak dan. Prišla pa je huda zima. Tomaža je zeblo, nikamor se ni upal iti. Tedaj je pa legel na slamo v hlev in spal spanje pravičnih. Ā prazni želodec se je kmalu jel oglašati. Hočeš, nočeš — moral je iti iskat pokrepčila. Ko pa se je najedel, je zopet šel počivat. Ljudje pa, ki so ga videli, so govorili, da berač Tomaž ne dočaka pomladi. In res je ni dočakal. Nekega dne, ko je mislil iti kruha prosit, ga noge niso več držale pokonci. Padel je nazaj in zaspal. Ko pa je drugo jutro prišel hlapec po konja, je dobil Tomaža mrtvega na slami. P. K.

:: KOTIČEK GOSPODA :: DOROPOLJSKEGA

Dragi gospod Doropoljski!

Prvič se vam upam pisati. Hodim v 2. oddelek II. razreda ormoške okoliške šole. Stara sem sem 9 let. Posebno me veseli Vaš „Zvonček“. Najrajša pa čitam Vaš kotiček, v katerem Vam pišejo otroci pisma. Imam tri sestre in dva brata.

Srčne pozdrave Vam pošilja

Božena Serajnikova.

Odgovor:

Ljuba Božena!

Danes mi pišeš prvič, a upam, da ne zadnjič. Tudi Ti si ena mnogih, ki imajo veselje nad „Zvončkom“ in posebno nad njegovim kotičkom. Res smo zbrali v tem kotičku že mnogo otroških pisem, ki nam kažejo, kaj misli in čuti naša slovenska mladina.

*

Blagorodni gospod Doropoljski!

Sedaj Vam hočem prvikrat nekaj vrstic napisati, ker sem čitala v „Zvončku“, da Vam pišejo tudi učenci. Tudi jaz se hočem pridružiti in Vas prosim, da bi to pisanje natisnili v „Zvončku“. Letos hodim v II. razred. Druga dela nimam, samo v šolo grem vsak dan. V šoli se prav rada učim. Najrajša računam, rišem in pletem. Tudi klavir že malo igram. V naznanilu sem dobila same ene. Moj ata je nadučitelj. Vaš list „Zvonček“ najrajša čitam. Posebno me zanima Vaš kotiček. Jaz imam brata Ivana v Mariboru v I. gimnaziji. Stanuje pri teti.

Srčno Vas pozdravlja Vaša zvesta

Marica Rosensteinova,
učenka II. razr. pri Sv. Jurju ob Taboru.

Odgovor:

Ljuba Marica!

Vidiš, kako se Ti dobro godi: samo v šolo greš vsak dan, kjer se prav rada učiš.

Ako so učence v šoli pazljive, se lahko večinoma vse nauče že tamkaj. Doma je treba samo malo ponoviti in spisati naloge, potem pa ostane še dovolj časa za razvedrilo in za klavir. Le glej, da boš kdaj imenitna umetnica!

*

Čenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz se hočem oglasiti. Doma si že po več let naročujemo lepo knjipo, po imenu „Zvonček“. Imam sestro, ki z njo rada bereva „Zvonček“. Moja sestra Vam je že enkrat pisala; a vaš odgovor je čitala šele zdaj v božičnih počitnicah, ker ni vedno doma, ampak v Mariboru v pripravnici šolskih sester. Moja sestra se takrat ni podpisala s pravim imenom. Njeno pravo ime je Štefi Reiben schuh. Ima 2 brata in 4 sestre. Bila je še čisto mala, ko so ji umrli starši. Od takrat je pri nas. Vsi jo imamo radi, jaz najbolj. Ona pravi, da nikomur noče povedati, da papa in mama niso njeni pravi starši, zato se tudi najrajša podpisuje: Farkaš.

Pozdrav! Vaš

Maks Farkaš,

učenec III. razr. pri Sv. Lovrencu v Slov. gor.

Odgovor:

Ljubi Maks!

Pač moram reči, da imaš dobre starše, ki so se usmiliли uboge sirote in jo vzeli za svojo. Lepo je to! Lepo pa je tudi, da se imate vsi radi med seboj, da ljubite tudi njo, ki jo je blago srce sprejelo v svoje varstvo! Naj vedno ostane tako!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Ker vidim v „Zvončku“, da ste res jako prijazni z mladino, hočem tudi jaz nekoliko vrstic napisati. Hodim peto leto v šolo; naučila sem se marsikaj lepega. Najbolj me veseli petje. Zato najrajša poslušam petje in

godbo. Najbolj mi ugaja, kadar gode „Kraška Vila“. Prosim, sprejmite tole pisemce in ga napišite v svoj kotiček.

Ostanite še dolgo zdravi, kar Vam najbolj želim! Vdana

Jožica Brdarjeva,
učenka v Sežani.

Odgovor:

Ljuba Jožica!

Najbolj Te veseli petje in godba. Res, glasba je lepa umetnost; ona blaži srce in dviga duha. Kjer radi pojo pesmi, tam ni sirovosti, tam so dobri plemeniti ljudje. S petjem in z godbo si napravljamo vesele ure, s petjem in godbo pa si tudi preganjamo žalost. Glasba je torej razvedrilo in zdravilo. Pesem govori od srca k srcu, kakor pravijo besede:

Slovenec je rad vesel,
kaj bi pa ne pel —
njemu pesmi iz srca teko!

*

Spoštovani gospod!

Jako se je razveselil oče — in vsi — ko je prebral Vaše pismo, ki ste ga mi poslali. Prosim Vas pa, oprostite, ker Vam ne morem poslati mnogo pesmi. Pošiljam Vam tu samo eno, ki se imenuje „Oko“. Drugi mesec Vam pošljem tudi povest „Čez morje v zrak“. Pa tudi pesmi, kakor n. pr. „Viharno morje“, „Zvonček“ itd. Ako Vam „Oko“ ugaja, napisnite pesem.

Z veseljem Vas pozdravlja
Vaš in „Zvončkov“ prijatelj

Karel Okretič,
učenec v Nabrežini.

Pesem se glasi:

Oko.

Oko je majhna, svetla stvar,
ki ti ga Bog podal je v dar.
S tem morje vidiš, daljni svet,
svet daljni, s cvetjem ves odet.
O, čuvaj božje si oko,
ravnaj s to stvarco pač lepo!
Nesrečen bil bi, ne vesel,
če bi očesa ne imel.

Odgovor:

Ljubi Karel:

Priobčujem Tvoje „Oko“, pač nekoliko izpremenjeno, kakor boš najbolj spoznal sam. Pošlji mi še druge stvari, da jih pregledam in presodim!

*

Dragi gospod Doropoljski!

Dolgo sem odlašala Vam pisati. Ali sedaj Vam komaj pišem malo pisemce.

Sedaj obiskujem V. razred. Stara sem 10 let. V šolo hodim prav rada.

Letos smo dobili novega gospoda učitelja, ki nam deli „Zvončke“.

Najljubše mi je, če dobim v roke kakšen „Zvonček“, v katerem je kakšna otroška igra, ki jih najrajša prebiram.

Mojemu bratu Antonu najbolj ugajajo senčnate slike.

Vljudno Vas pozdravlja

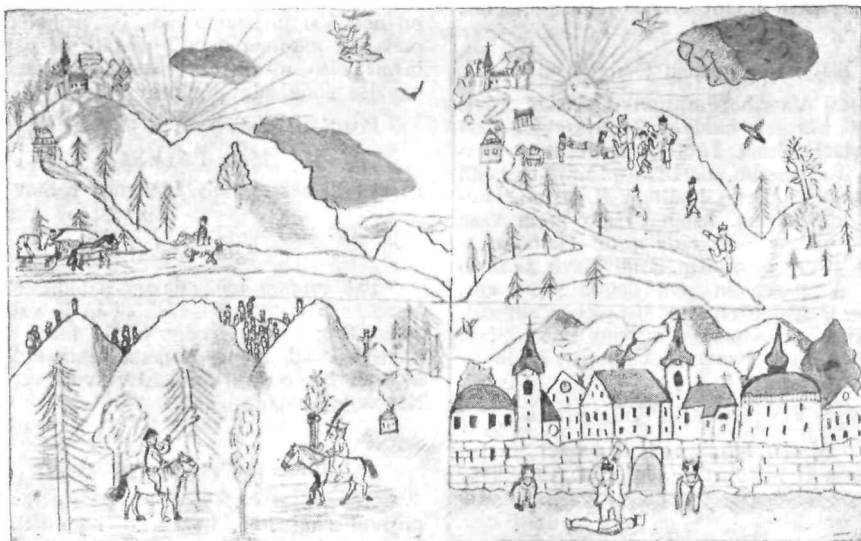
Frančiška Pirjevčeva
iz Dan pri Sežani.

Odgovor:

Ljuba Frančiška!

Tebi ugajajo igre, Tvojemu bratu senčnate podobe; to je zopet dokaz, da ima „Zvonček“ za vsakega nekaj posebnega in zanimivega.

Kotičkove risbe.

Josip Lampe, učenec III. razreda v Cerkljah: Martin Krpan.